

JEŠTĚ K POUŽITÍ DĚLOSTŘELECTVA

Ve Vojenské myslí č. 1/1986 vyjádřil plukovník doc. Ing. Milan Novotný, CSc., některé osobní názory na možné změny operačního a bojového použití dělostřelectva. Správně postihl hlavní směry vývoje v přezbrojování dělostřelectva, a na základě rozboru jejich vlivu vyvozuje vhodnost a účelnost změn v jeho použití při vedení bojové činnosti. Podle našeho mínění nelze ale se všemi názory autora souhlasit.

Nesprávností je autorovo ztotožnění se s jím vytvořeným idealizovaným modelem organizační výstavby, s parametry dělostřelecké výzbroje a munice s cílovým řešením přezbrojování dělostřelectva. To je ale limitováno závislostmi na ekonomických i technických podmínkách současnosti. Je opomenuta i důležitá skutečnost, že zavádění nových zbraní je postupný, nepřetržitý proces. Proto i v dělostřelectvu bude pro každou jeho etapu charakteristickým rysem existence moderních palebných i zabezpečovacích prostředků vedle zbraní a techniky starší konstrukce. Ty se budou svými takticko-technickými parametry od moderní bojové techniky často značně lišit. Ve zjednodušeném pojetí se to týká i možnosti použití nové, účinnější dělostřelecké munice. To je třeba vzít v úvahu a závěry zmíněného článku budou mít tím menší možnost uplatnění, čím více se bude odlišovat skutečný stav od autorem vytvořeného modelu.

Některé autorovy úvahy o možnostech manévru palbou a pohybem vycházejí z nesprávných předpokladů, a ty jsou proto nereálné. Chybného zjednodušení se dopouští především v úvaze o dostřelu děl jako podmínce pro uskutečnění manévru v prostorech palebných postavení dělostřelectva. Předpoklad, že „dostřel nových dělostřeleckých zbraňových systémů může být kolem 30 km“ je neúplný. Ne všechny dělostřelecké zbraně budou mít takový dostřel. Bylo by to z hlediska jejich předurčení k plnění určitých palebných úkolů neekono-

mické. Např. palebná podpora boje motostřeleckých a tankových jednotek nevyžaduje mít děla, minomety a raketomety s takovým dostřelem, jako potřebuje dělostřelectvo v přímé podřízenosti velitele armády. Autor článku sám na tento problém naráží v části, která řeší palebný doprovod vojsk. Nutné je ale si připomenout i další aspekty, jako je závislost konstrukce zbraně a tím i její hmotnosti a rozměry na délce maximálního dostřelu, problémy s hmotností munice a z toho vyplývající přepravní možnosti, rychlost palby apod. Je správné proto předpokládat, že jen část dělostřelectva bude mít dostřel „kolem 30 km“ (i delší), ale ne všechno dělostřelectvo. Rozmístění dělostřeleckých oddílů v prostoru palebných postavení nebude z tohoto důvodu i rovnoměrné, jak uvažuje autor zmíněného článku.

Tvrzení, že „dělostřelectvo je většinou vyváděno do palebných postavení v noci před zahájením např. palebné přípravy“, není opodstatněné. Opomíjena je platná zásada pro bojovou činnost jednotek samohybného dělostřelectva, včetně raketometných jednotek. **Tyto jednotky v době, kdy nevedou palbu, jsou ve vyčkávacím postavení (technickém postavení) a palebná postavení zaujímají až bezprostředně před zahájením palebné činnosti.** Pokud to tak není organizováno, je to v rozporu se zásadami platných bojových řádů. Neplatí to pochopitelně pro hotovostní dělostřelecké jednotky, pro dělostřelectvo určené k plnění palebných úkolů v období zabezpečení přesunu vojsk a obdobné případy. Rozhodující pro stanovení doby vyvedení dělostřelectva do prostoru palebných postavení bude konkrétní situace na bojišti a snaha utajit zámýsl vedení operace (boje). Ponechat v období přípravy útoku část dělostřelectva ve „výchozím prostoru, mimo dosah průzkumných prostředků a dostřelu dělostřelectva nepříteli“ a vyvádět je „teprve se zahájením postupu hlavních sil z toho prostoru“ je možné jen pro menší část a nikoli pro „rozhodující část“. I při podstatném zvýšení počtu samohybných dělostřeleckých zbraní v motostřeleckých a tankových divizích bude nutné k dosažení požadovaného stupně palebného zničení nepříteli použít dělostřelectvo v přímé podřízenosti velitele armády a zpravidla i přibrat další dělostřelecké oddíly a skupiny z jiných úseků fronty. Vyvádět toto dělostřelectvo do vyčkávacích prostorů je neefektivní a z časového hlediska většinou neuskutečnitelné.

K volbě bojových sestav dělostřelectva. Není možné slučovat termíny „bojová sestava dělostřelectva“ a „palebná postavení“. Je správné požadovat větší využití ochranných vlastností terénu a terénních objektů při volbě vyčkávacích a technických postavení. V případě palebných postavení, odkud dělostřelectvo působí jen omezenou dobu, je prvotní a rozhodující nutnost respektovat požadavky technických podmínek pro vedení palby i zásad bezpečnosti.

Požadavky na palebné ničení nepříteli při plnění daného operačního úkolu převyšují většinou možnosti dělostřelectva. Z rozboru počtu objektů v bojových sestavách nepříteli lze vyvodit, že ani při realizaci kvalitativních změn ve výzbroji a munici dělostřelectva (reálných) nebudou existovat možnosti pro vytvoření „zálohy“ z posilového dělostřelectva, jak navrhuje autor článku. Požadavek na vybojování palebné převahy tuto skutečnost ještě zvýrazňuje. Způsob doplňování ztrát v průběhu vedení operace je proto řešen jiným způsobem a lze předpokládat, že zůstane zachován i v dalším období. Názor autora článku, že „snížení počtu hlavní u útvarů prvního sledu o tuto zálohu by mělo být vyrovnáno jejich podstatně vyšší kvalitou“, má jen proklamační charakter.

Organizace dělostřelectva a tím i počet dělostřeleckých zbraní ve výzbroji vychází především z úkolů, které dělostřelectvo bude plnit při vedení operace a boje. Vzhledem k hospodárnosti, materiálně technickému, týlovému a zdravotnickému zabezpečení, velení, organizaci uchování bojeschopnosti i dalším hlediskům by nebylo účelné mít více dělostřelectva, než je nezbytné. Pokud kvalita nových dělostřeleckých zbraní, munice a jiné bojové techniky je schopna nahradit kvantitu, pak se to odráží i ve změnách počtu dělostřelectva na jednotlivých stupních velení.

Některé názory na změny v organizaci a vedení palebného ničení nepřítel v článku nejsou přesvědčivé ani dostatečně zdůvodněny. Pomineme-li nevhodné zjednodušení rozboru jednotlivých období činnosti dělostřelectva, kdy je řešení vztahováno jen na jeden z operačních úkolů útočné operace, nelze se plně ztotožnit ani s některými autorovými závěry. Je nutné si v první řadě uvědomit, co je cílem palebného ničení nepřítel v daném období.

Bojový řád pozemního vojska ČSLA charakterizuje cíl období palebného zabezpečení přesunu vojsk jako „znemožnit působení nepřítel proti přibližující se vojskům a současně nedovolit předčasné zjištění složení a uskupení raketového vojska a dělostřelectva na směru hlavního úderu a dobu zahájení útoku“. Není-li účelnost, opodstatněnost a vhodnost taktó zformulovaného cíle vyvrácena nebo zpochybněna (a autor to zřejmě neměl ani v úmyslu, jak vyplývá z jeho některých dalších názorů v článku), pak jím navrhované zahrnutí do palebného ničení této etapy dalších, rozsahem velkých objektů, není správné. Vždyť umlčování druhých sledů a záloh nepřítel nutně vyžaduje zapojit do palebné činnosti značně větší množství dělostřelectva a tím nejen předčasné zjistit jeho uskupení, ale i podstatně dříve je vystavit palebnému působení nepřítel. Aspekt utajení hlavního úderu byl by také vážně narušen a to dříve, než je žádoucí. Domníváme se, že myšlenka zvýšení objemu palebného působení na druhé sledy a zálohy je správná, ale v jiném období palebného ničení.

Palebná příprava zteče nemůže být, jak to činí autor, jen vztahována k dělostřelectvu. Dělostřelecká příprava je součástí palebné přípravy zteče. Stanovení její délky podle povoleného režimu palby děl neodpovídá již současným zásadám. Dlouhá doba palby snižuje její efektivnost. Ovlivňuje-li režim palby dobu palebné přípravy, resp. trvání palebných přepadů dělostřelectva, je třeba zvýšit počet dělostřelectva.

Palebná podpora zteče úzce souvisí s palebnou přípravou zteče. Propočty ukazují, že požadovaného stupně zničení nepřítel nebude zpravidla dosaženo v palebné přípravě zteče. V úvahu je taktéž nutné vzít, že ne všechny cíle do hloubky brigád prvního sledu nepřítel vlastní průzkum zjistí. Zenijní vybudování obrany umožní uchování bojeschopnosti části jednotek, palebných a protitankových prostředků nepřítel. „Pokrytí“ palbou je právě ten faktor, který jejich bojovou činnost výrazně oslabí v době, kdy budou odrážet zteč útočících vojsk a zadržovat postup do hloubky obrany. Proto také Bojový řád pozemního vojska ČSLA uvádí řadu metod dělostřelecké podpory zteče a dává zcela konkrétní návod k volbě vhodné metody. S názorem, že za podmínek uskutečnění kvalitativních změn ve výzbroji dělostřelectva postačuje použít k dělostřelecké podpoře zteče jen jednoduchého postupného soustředění palby a soustředění palby na jednotlivé cíle, nelze souhlasit. Příliš přeceňuje jen jedno hledisko a další souvislosti opomíjí.

Na nepřesných údajích je založena i úvaha o možnosti ničit nepřátelské vrtulníky ve vyčkávacích prostorech. Tyto prostory se nacházejí ve vzdálenosti 20 až 30 km i dále od předního okraje a nikoli, jak uvádí autor článku, 6 až 10 km, popřípadě 8 až 12 km. Vyplývá z toho, že většinou budou nepřátelské bitevní vrtulníky ve vyčkávacích prostorech na hranicích, ale častěji mimo dostřel vlastního dělostřelectva.

Na závěr ještě poznámka k účasti dělostřelectva v „radioelektronickém úderu“. Současné pojetí palebného ničení nepřítele má komplexní charakter. Neoddělitelnou jeho součástí je i ničení radioelektronických a optoelektronických prostředků nepřítele. Je neopodstatněné proto tvrdit, že rozhodující pro ničení těchto prostředků je palebný úder dělostřelectva vedený v rámci radioelektronického úderu.

Uvedené připomínky a vyjádřená zpochybnění některých názorů plukovníka doc. Ing. Novotného, CSc. si nekladou za cíl vyvrátit oprávněnost i účelnost vyslovení jiných názorů na možné použití dělostřelectva, které se liší od zásad uvedených v současných bojových řádech. Snahou bylo ukázat na nepřesnosti nebo mylné úvahy. Přitom vyjádření autora článku v závěru k tomu podněcuje. Domníváme se, že k této problematice by se měli vyslovit i další čtenáři časopisu, zejména z řad velitelů a štábů RVD.